

Екологія – філософія існування людства

Збірник наукових праць

МЕЛІТОПОЛЬ

Виконавчий комітет Мелітопольської міської ради

**Мелітопольський інститут державного
та муніципального управління
"Класичного приватного університету"**

Класичний приватний університет

Державний економічний університет в Познані

Фундація "Інститут розвитку міжнародних стосунків"

Жешувська Політехніка ім. І. Лукасевича

ЕКОЛОГІЯ – ФІЛОСОФІЯ ІСНУВАННЯ ЛЮДСТВА

**Збірник наукових праць
учасників IV Міжнародної
науково-практичної конференції
(17 травня 2017 року)**

**Мелітополь
2017**

УДК 574-029:1(082)
ББК 28.081.4в.я43

Е 40 Екологія – філософія існування людства: зб. наук. праць учасників IV Міжнародної науково-практичної конференції (Мелітополь, 17 травня 2017 р.) / за заг. ред. М.М. Радевої. – Мелітополь : ТОВ "Колор Принт", 2017. – 184 с. – ISBN 978-966-2489-46-0.

Організаційний комітет

- С. Павленко** заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради Виконавчого комітету Мелітопольської міської ради Запорізької області (голова оргкомітету);
- М. Радєва** доктор економічних наук, професор, академік АЕНУ, директор МІДМУ "КПУ" (співголова оргкомітету);
- О. Покатаєва** доктор економічних наук, доктор юридичних наук, професор, академік АЕНУ, перший проректор Класичного приватного університету (співголова оргкомітету);
- В. Коломієць** кандидат економічних наук, доцент МІДМУ "КПУ";
- Л. Тодорова** заступник начальника відділу з благоустрою та екології Виконавчого комітету Мелітопольської міської ради Запорізької області;
- А. Ткач** доктор економічних наук, професор, академік АЕНУ, професор Жешувської Політехніки ім. І. Лукасевича (Польща);
- Т.Ткач** доктор психологічних наук, професор, декан факультету права, соціальних та системних наук МІДМУ "КПУ";
- О. Квілінський** кандидат економічних наук, член-кореспондент АЕНУ, PhD, президент Фундації "Інститут розвитку міжнародного співробітництва", доцент кафедри економічної політики та самоврядування Познанського економічного університету (Польща);
- К. Пайонк** доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної політики та місцевого самоврядування Державного економічного університету в Познані (Польща);
- Р. Мішкєвіч** доктор економіки, голова Наглядової ради АТ "Luma Investment" (Польща).

Рецензенти:

- М. Іванов** д.е.н., проф., Запорізький національний технічний університет;
- І. Рекун** д.е.н., проф., Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту ім. академіка В. Лазаряна;
- В. Якубенко** д.е.н., проф., Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана;
- С. Гендек** д. хаб. інж., проф. PRz, декан факультету управління Жешувської політехніки ім. І. Лукасевича.

Збірник містить наукові праці учасників IV Міжнародної науково-практичної конференції "Екологія – філософія існування людства". Досліджується сучасний екологічний стан України, проблеми взаємовідносин людини і природи, основні джерела забруднення оточуючого середовища і пошук шляхів гармонізації відносин природи і суспільства, охорона тваринного і рослинного світу, збереження біорізноманіття, імплементація положень європейського законодавства в українську практику. Присвячено екологічній безпеці України.

Для науковців та працівників у галузі екології.

Рекомендовано до друку вченою радою Мелітопольського інституту державного та муніципального управління "Класичного приватного університету".
Протокол № 9 від 24 квітня 2017 р.

© Мелітопольський інститут державного та муніципального управління "Класичного приватного університету", 2017
© Колектив авторів, 2017

ЗМІСТ

Алісва Лілія ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ АЗОВСЬКОГО МОРЯ.....	7
Антоновський Олександр ПОРІВНЯННЯ ВИДОВОГО РІЗНОМАНІТТЯ ЗООБЕНТОСУ СОЛОНУВАТИХ ВОДОЙМ ПРИАЗОВСЬКОГО НПП.....	9
Buszta Natalia INTELIGENCJA EMOCJONALNA – ZWIĄZEK INTELEKTU Z EMOCJAMI.....	14
Błaszczak Paweł OCENA KLUCZOWYCH CZYNNIKÓW KONWERCENCJI POLSKIEJ GOSPODARKI W KONTEKSCIE AKCESJI DO STREFY EURO	19
Барабоха Наталія ВОДНО-БОЛОТНЕ УГІДДЯ "МОЛОЧНИЙ ЛИМАН": БІОРІЗНОМАНІТТЯ ТА ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ	23
Барабоха Олексій, Завадська Оксана, Товчигречко Тетяна ПТАХ-СИМВОЛ 2017 РОКУ В УКРАЇНІ – КАНЮК ЗВИЧАЙНИЙ: СПОСТЕРЕЖЕННЯ, ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ.....	27
Біляєва Анастасія СТАН ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДЗЕМНИХ ДЖЕРЕЛ ПІВДЕННИХ РАЙОНІВ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ	29
Брезицький Віталій ПІДЗЕМНІ ВОДИ – ГОЛОВНЕ ДЖЕРЕЛО ПІТНОЇ ВОДИ м. МЕЛІТОПОЛЯ.....	35
Брен Олександр, Зіненко Анастасія, Мануїлова Марія ВМІСТ ЙОНІВ ФЕРУМУ У ПЕЛОЇДАХ РОДОВИЩ БЕРДЯНСЬКОЇ ТА ТАГАНРОЗЬКОЇ ЗАТОК.....	39
Wąsik Paulina STYLE KIEROWANIA I AUTORYTET WŁADZY JAKO ŹRÓDŁA, STRESU	42
Власов Ілля РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ ЯК ЧАСТИНА УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ.....	45
Воровка Володимир ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: ЗА І ПРОТИ	49
Грищенко Євгенія ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО СТАВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ДО ПРИРОДИ.....	53
Демешко Катерина ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ В ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ	59
Дядичева Елена ВИДОВОЕ РАЗНООБРАЗИЕ ОРНИТОФАУНЫ ПРИАЗОВСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКА	62

Жеребко Олександр	
ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ПРОФІЛАКТИКА ПРАВОПОРУШЕНЬ	65
Закоморна Світлана	
ПСИХОЛОГІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ ЯК НАПРЯМ ЕКОПСИХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	68
Kulig Łukasz	
EKOLOGIA SŁOWIEKA W ORGANIZACJI – PODSTAWY OCHRONY	72
Kuna Magdalena	
EKOLOGIA KOBIECY W ZARZĄDZANIU I CZYNNIKI ICH SUKCESÓW	75
Казьмін Ігор	
ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО ТА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ	79
Карасёва Лолита	
ГИБРИДНЫЕ ФОРМЫ ИНТЕГРАЦИИ ФИРМ	82
Карпусь Анастасія, Сурядна Наталія	
АНАЛІЗ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄС У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ ЗА БАСЕЙНОВИМ ПРИНЦИПОМ	86
Коломієць Вікторія	
ЧИ ПІДВИЩУТЬ НОВІ ЕНЕРГОНОСІЇ СТАН ЕКОЛОГІЇ В УКРАЇНІ...	91
Левченко Ірина	
ПОТЕНЦІАЛ ВИКОРИСТАННЯ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ ЗОНИ	95
Лившенко Тетяна	
АКТИВІЗАЦІЯ РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ	98
Лисенко Валерій	
АНАЛІЗ ВИКОНАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ	102
Лысенко Валерий	
ПРОБЛЕМА ПРЕСНОЙ ВОДЫ В МИРЕ КАК ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ ОСНОВА СОЦИАЛЬНЫХ ПОТряСЕНИЙ	105
Лисенко Ігор	
ЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛІСОВИХ МАСИВІВ ПІВДНЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ РЕГІОНУ	108
Логвіна-Бук Тетяна, Бук Наталя	
ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА – ШЛЯХ ДО НОВОГО БУТТЯ ЛЮДИНИ	110
Majchrzak Klaudia	
WYMIAR PROFESJONALNY I OSOBOWOŚCIOWY WSPÓŁCZESNEGO MENEDŻERA	115
Мельничук Петро	
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ВАКУУМНИХ СИСТЕМ ВОДОВІДВЕДЕННЯ З РІВНИННИХ ТЕРИТОРІЙ ТА ТЕРИТОРІЙ ІЗ СКЛАДНИМИ ГІДРОГЕОЛОГІЧНИМИ УМОВАМИ	120

Микитинець Галина	АМФІБІЇ ТА РЕПТИЛІЇ ПРИАЗОВСЬКОГО НПП, РОЗПОВСЮДЖЕННЯ, БІОТОПИ ТА ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ	122
Мовчан Сергій	ВОДОГОСПОДАРСЬКИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У СТРУКТУРІ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМАМИ ОБОРОТНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ	127
Набокін Михайло	РЕЗУЛЬТАТИ ГІДРОБІОЛОГІЧНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ ТА САПРОБІОЛОГІЧНА ОЦІНКА ДЕЛЬТИ ДНІСТРА	132
Омельчук Аркадій	ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ.....	136
Павленко Олександр	ВПЛИВ ЕЛЕКТРОМАГНІТНИХ ПОЛІВ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ	140
Радєва Марина	ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	143
Середа Дмитро	ДЕЯКІ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ЕКОЛОГІЇ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	149
Сурядний Юрій	ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА СТАН ФІНАНСУВАННЯ ПРИРОДООХОРОННОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.....	153
Ташкінов Олександр	ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РИНКУ ЕКОЛОГІЧНИХ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ В УКРАЇНІ	157
Ткач Анатолій	ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ИНТЕГРАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ В УКРАИНЕ.....	160
Ткаченко Вадим	ГІДРОБІОЛОГІЧНІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ МОЛОЧНОГО ЛИМАНУ: ПОТОЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ І ПЕРСПЕКТИВИ	168
Чмир Тетяна	ЕКО-БАНКІНГ: СУТНІСТЬ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ ...	171
Щець Ольга	ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	176
Ярова Тетяна	БОТАНІЧНІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ В КВІТНІ 2017 РОКУ НА ЗАХІДНОМУ УЗБЕРЕЖЖІ МОЛОЧНОГО ЛИМАНУ.....	181

На підставі наведеного слід визначити, що формування гідрогеологічних умов підземних вод питної якості знаходиться під інтенсивним техногенним впливом. За таких умов недопущення погіршення якості підземних вод, раціональне їх використання є головною задачею для забезпечення населення питною водою.

Вирішення даної задачі по збереженню дорогоцінних корисних копалин – підземних вод питної якості можливе за таких умов:

- організації та проведення постійно діючого моніторингу підземних вод, який складається з системи спостережень (водовідбір, якість, динамічні і статичні рівні води), їх аналіз та прогнозування його змін, з подальшим прийняттям ефективних управлінських рішень;

- одночасним вживанням заходів щодо зменшення витрат питних вод за рахунок модернізації водопровідної мережі та споруд.

Література:

1. Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища".
2. Постанова КМУ від 30.03.1998 № 391 "Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля".
3. Програми "Питна вода Запорізької області на 2007 – 2020 роки". Запоріжжя, 2006.
4. Руденко Ю.В., Рябих О.В. Звіт про гідрогеологічні дослідження з переоцінки питних підземних вод Мелітопольського родовища в границях Мелітопольського та Ново-Пилипівського водозаборів Запорізької області. ПП "Аква", Бердянськ, 2004.
5. Інструкція із застосування Класифікації запасів корисних копалин державного фонду надр до родовищ питних і технічних підземних вод. ДКЗ України, Київ, 2000.

Брен Олександр

молодший науковий співробітник Приазовського національного природного парку, старший викладач кафедри ботаніки і садово-паркового господарства Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького,

Зіненко Анастасія,

Мануїлова Марія

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

ВМІСТ ЙОНІВ ФЕРУМУ У ПЕЛОЇДАХ РОДОВИЩ БЕРДЯНСЬКОЇ ТА ТАГАНРОЗЬКОЇ ЗАТОК

Україна сьогодні розглядається як одна із провідних держав Східної Європи для інвестування та розвитку завдяки своїм багатим природним ресурсам. Виходи до Чорного та Азовського морів, приморські лимани, пляжі, наявність мінеральних вод та покладів лікувальних грязей (пелоїдів) обумовлюють високий потенціал країни на ринку рекреаційних послуг.

У вітчизняному трактуванні під пелоїдами розуміються органо-мінеральні колоїдальні утворення різного генезису, які мають певні фізико-хімічні властивості, містять у своєму складі біологічно активні речовини та живі організми (Лобода М.В., 1999). У західноєвропейській бальнеологічній практиці пелоїдами називають бітумну глину, яку в штучних умовах змішують з водою. У цьому випадку наявність органічної складової повністю виключена, не дивлячись на широкий спектр застосування та лікувального ефекту амінокислот, жирних кислот, гумінових речовин та інших сполук, що містяться у природних пелоїдах.

З інтенсивним розвитком медицини у ХХІ столітті спектр застосування пелоїдів стає ширше, а потреба їх використання зростає. Пелоїдна маса може бути використана як у нативному вигляді (ванни, аплікації, клізми тощо), так і у вигляді пелоїдних препаратів (маски, креми, лосьйони та інше), а також у поєднанні з фізичними процедурами (гальваногрязь, електрофорез). Терапевтичний ефект при використанні пелоїдів у лікуванні виражається в очищенні верхніх шарів епідермісу шкіри, зволоженні та живленні шкіри та інших тканин організму, покращенні кровообігу та обміну речовин.

Відповідність та використання лікувальних грязей контролюється державними нормативами, в яких враховуються гранулометричний склад, дані санітарно-бактеріологічних досліджень та фізико-хімічні показники. Серед останніх, важливе значення мають йони *двох- і трьохвалентного* Феруму (Fe^{2+}, Fe^{3+}) тагідротроїліту. Не дивлячись на те, що за нормативами для лікувальних типів пелоїдів їх вміст у субстанції не нормується, але від них залежить такий важливий органолептичний показник пелоїду як колір. Саме на основі кольору пелоїдів створена одна з бальнеологічних класифікацій цієї субстанції. У вітчизняному грязелікуванні визнано більш цінними чорні мулові сульфідні пелоїди у порівнянні, наприклад, із сірими. Відносно високий вміст гідро троїліту ($FeS \cdot nH_2O$) у чорних пелоїдах обумовлює антиоксидантні, протизапальні, судинорозширюючі властивості, покращує кровообіг.

Останнім часом все більшої актуальності набувають курорти Північно-Західного Приазов'я. Саме тому мулові грязі Приазовської групи родовищ потребують комплексних досліджень. У літературі наявні відомості щодо водоростевого складу водоростей, які беруть участь у процесі пелоїдоутворення, дані мікробіологічних та фізико-хімічних аналізів родовищ пелоїдів території Північно-Західного Приазов'я (Солоненко А.М., 2012, 2013; Solonenko A.N., Khromyshev V.A., Maltsev E.I., Bren A.G., 2014). Проте, інформація представлена в публікаціях надана щодо пелоїдів невеликих водойм різного типу генезису із змінним водним режимом. Пелоїди родовищ

у межах акваторій заток Азовського моря залишаються невивченими.

Проби для дослідження вмісту Феруму у полоїдах відбирались у 2015-2016 роках у Бердянській і Таганрозькій затоках (поблизу міст Бердянськ та Маріуполь). Відбір проб здійснювався на глибинах від 6 до 10 м та від 4,5 до 10 м, відповідно. Подальша обробка проб проводилась у лабораторії альгоекологічних досліджень наземних і водних екосистем кафедри ботаніки і садово-паркового господарства Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Б. Хмельницького.

Пелоїди Бердянської затоки за консистенцією є сметаноподібними, колір коливається від світло-коричневого до темно-сірого та мають легкий морський або незначний запах сірководню. Інколи спостерігаються незначні домішки піску, цілої та битої черепашки моллюсків. Питома вага грязей приазовської групи коливається в межах від 1,16 до 1,53 г/дм³, вологість грязей складає 43,5-66%. Вміст Fe²⁺ складає 234-586 мг/100 г сирової грязі, а Fe³⁺ – 9-320 мг/100 г сирової грязі. Співвідношення Fe³⁺/Fe²⁺ – 0,02-1,15. Вміст гідротроїліту у пробах складає від 0,12% до 0,45% на сирий пелоїд (середнє значення – 0,23%).

Пелоїди Таганрозької затоки мають консистенцію від рідкої до сметаноподібної, колір варіює від світло-коричневого до чорного та мають, переважно слабо виражений сірководневий запах. Структура неоднорідна, з цілими дрібними або битими мушлями та камінням. Питома вага грязей від 1,3 до 2 г/дм³, вологість становить 25,05-72,09%. Вміст Fe²⁺ складає 112–586 мг/100 г сирової грязі, а Fe³⁺ – 100-800 мг/100 г сирової грязі. Співвідношення Fe³⁺/Fe²⁺ – 0,02-2,39. Вміст гідротроїліту у пробах складає від 0,13% до 0,61% на сирий пелоїд (середнє значення – 0,25%).

У цілому, показники вмісту у Fe²⁺ та Fe³⁺ їх співвідношення, а також вміст гідротроїліту у досліджених зразках пелоїдів мають достатньо широкий діапазон коливання навіть у межах акваторії однієї певної затоки. Це вказує на необхідність подальшого пошуку родовищ мулових сульфідних пелоїдів з детальним дослідженням фізико-хімічного складу у кожному відповідному родовищі.

Література:

1. Лобода М.В. Курортні ресурси України. – К.: ЗАТ "Укрпрофоздоровниця", "ТАМЕД", 1999. – 334 с.

2. Солоненко А.М. Фізико-хімічні особливості пелоїдів амфібіальних ділянок Арабатської стрілки та Бердянської коси/ Доповіді НАН України. – 2012. –1. – С. 171-173.

3. Солоненко А.Н. Жирнокислотный состав бентосных макроскопических разрастаний водорослей и пелоидов эфемерных водоёмов // Альгология. – 2013. – Т. 23 (1).– С. 47-52.

4. Solonenko A.N., Khromyshev V.A., Maltsev E.I., Bren A.G. Amino acid content of benthic macroscopic growths of algae and sediments in hypersaline water bodies, International Journal on Algae, 2014, 4:392-401.